

HPV Pozitif Olan Hastaların HPV Hakkında Bilgileri ve HPV aşılara Yaklaşımı: Tersiyer Bir Merkezin Deneyimi

HPV Positive Patients' Knowledge of HPV and Perspectives about HPV Vaccine: A Tertiary Center Experience

Yunus Emre PURUT ¹, Şeyma Nur PURUT ², Burak GİRAY ³, Zeliha YAZICI ², Canan KABACA ⁴

1. S.B.Ü. Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Van, Türkiye

2. Biruni Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

3. Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, Türkiye

4. İstanbul Zeynep Kamil Jinekoloji ve Pediatri Sağlık Araştırma Merkezi., İstanbul, Türkiye

ÖZET

Amaç: Tersiyer bir merkeze kolposkopik inceleme için refere edilen hastaların Human Papillomavirus (HPV) hakkındaki bilgilerini ve HPV aşısına yaklaşımını değerlendirmeyi amaçladık.

Gereçler ve Yöntem: 01.12.2018 ile 01.05.2019 tarihleri arasında üçüncü basamak sağlık kuruluşunda kolposkopik inceleme yapılan 197 HPV pozitif hasta çalışmaya dahil edildi.

Bulgular: Hastaların yaş ortalamaları 38,60±8,78 idi. Hastaların yaklaşık %56,9'unun HPV aşısı hakkında bilgisi olmasına rağmen, %86,8'i her kadının aşı yaptırması gerektiğini düşünmüyordu. HPV aşısı yaptırmama sebebi olarak da hastaların %40,6'sı hekimlerin aralarında bir fikir birliği olmadığını söylemiştir. HPV hakkında önceden bilgi sahibi olan ile olmayan hastalar arasında eğitim durumu açısından istatistiksel bir farklılık bulunmamıştır (p=0,291). HPV hakkında önceden bilgisi olanların %55,7'si düzenli smear yaptırdığını bildirmiştir. HPV hakkında bilgisi olan hastalar ile olmayan hastalar arasında düzenli smear taraması yaptırmaları açısından anlamlı fark vardı (p=0,001).

Sonuç: Hastaların HPV hakkında bilgisi olduğu halde HPV aşısının güvenliği ve aşının korunması hakkında endişeye sahiptirler.

Anahtar Kelimeler: HPV aşısı, HPV, smear, ko-test

ABSTRACT

Objective: We aimed to examine knowledge of Human Papillomavirus (HPV) and perspectives about HPV vaccine of patients referred to a tertiary hospital for colposcopic examination.

Material and Methods: One hundred ninety-seven HPV positive patients undergoing colposcopic examination at a tertiary center between 01.12.2018 and 01.05.2019 were included to the study.

Results: The mean age of the patients was 38.60 ± 8.78 years. Although 56.9% of the patients had knowledge of HPV vaccine, 86.8% of the patients did not consider that every woman should be vaccinated. About 41% of the patients stated that there was no consensus among physicians as a reason why women did not have HPV vaccination. There was no statistically significant difference between patients with and without knowledge of HPV in terms of educational status (p=0.291).

İletişim

Sorumlu Yazar: Yunus Emre PURUT

Adres: S.B.Ü. Van Eğt. ve Arş. Hastanesi, Kadın Hast. ve Doğum Kliniği, Süphan Mh, Havayolu Kavşağı 1. Km, Edremit, Van, Türkiye

Tel: +90 (505) 230 05 00

E-Posta: purutemreyunus@hotmail.com

Makale Geliş: 01.12.2020

Makale Kabul: 20.12.2020

DOI: http://dx.doi.org/10.16948/zktpb.834608

About 56% of the patients with knowledge of HPV stated that they had regular smear tests. There was a statistically significant difference between patients with and without knowledge of HPV in terms of having regular smear tests (p=0.001).

Conclusion: Although patients had knowledge of HPV, they had anxieties about vaccine safety and vaccination coverage.

Keywords: HPV vaccine, HPV, smear, co-test

GİRİŞ

Serviks kanseri prevalansı dünya genelinde kadınlar arasında en yaygın görülen üçüncü kanserdir. Son yıllarda servikal intraepitelial neoplazi (CIN) insidansı iki kat artmış ve ortalama görülme yaşı azalmıştır. Aynı zamanda kırk yaşın altındaki kadınlarda servikal kanser insidansı da giderek artmaktadır. Servikal karsinomların insidansı ve mortalite hızı, serviks kanseri tarama programlarından dolayı erken tanı ve tedavi ile etkin bir şekilde azalmaktadır [1]. Toplumun yaklaşık %15'inin Human Papillomavirus (HPV) ile enfekte olduğu bilinmektedir. HPV bulaşma oranının ise %75 olduğu saptanmıştır [2]. HPV DNA testinin 25 yaş altı olgularda %32-64 oranında pozitif sonuç verdiği, 45 yaş ve üzerinde ise bu oranın %2,8-4 olduğu saptanmıştır [3]. Serviks kanserinin sekonder önlenmesi tarama ile sağlanırken, primer önleme HPV aşısı ve sağlık eğitimi yoluyla mümkün olmaktadır. Başarılı bir HPV aşılama programının uzun vadeli etkilerinden biri serviks kanseri insidansı ve mortalitesinin azaltılmasıdır. Biz bu çalışmada tersiyer bir merkeze kolposkopi için refere edilen hastaların HPV ve aşı hakkındaki farkındalığını ve aşuya yaklaşımlarını değerlendirmeyi amaçladık.

GEREÇ ve YÖNTEM

Çalışmamıza 01.12.2018 ile 01.05.2019 tarihleri arasında, serviks kanseri taraması sonucu HPV testi pozitif olan ve Jinekolojik Onkoloji Polikliniği'ne kolposkopi yapılması amacıyla yönlendirilen 197 hasta dahil edilmiştir. Servikal erozyon, postkoital kanama, makroskobik şüpheli lezyon ya da smear bozukluğu gibi sebeplerle kolposkopiye yönlendirilen ancak HPV durumu bilinmeyen ya da negatif hastalar çalışma dışında bırakıldı. Hastalar seçilirken; sözel iletişim kurabilmesi, 18 yaş ve üzeri olması, okuryazar olması, görme ve işitme

kaybının olmaması, HPV pozitifliği ile kolposkopi amacı ile gelmiş ve araştırmaya katılmayı kabul etmiş olması kriterleri göz önünde bulunduruldu. Araştırmanın verileri yüz yüze görüşme tekniği ile veri toplama formu kullanılarak araştırmacılar tarafından toplandı. Hastaların demografik verilerini elde etmek için eğitim durumları, doğum yerleri (il, ilçe, kasaba veya köy), medeni durumları, cinsel aktif olma yaşları, varsa doğum sayıları, doğum şekli ve sigara kullanıp kullanmadıkları soruldu. Hastaların korunma yöntemleri ve smear takibi yaptırıp yaptırmadıkları bilgisi de elde edildi. Kanser korkusunu değerlendirmeleri için 0-hiç korkmuyorum, 10 ise çok korkuyorum şeklinde temsil edecek biçimde işaretlenmeleri istendi.

Hastaların HPV hakkındaki görüşlerini değerlendirmek için de daha önceden HPV taraması yaptırıp yaptırmadığı, önceden HPV hakkında bilgisinin olup olmadığı ve HPV'yi nereden duyduğu gibi sorular yöneltildi.

Tablo 1: Hastaların demografik verileridir.

		n	%
Eğitim durumu	Okur-yazar değil	6	3
	İlkokul	47	23,9
	Ortaokul	23	11,7
	Lise	56	28,4
	Üniversite ve üzeri	65	33
Doğum yeri	İl	123	62,4
	İlçe	54	27,4
	Kasaba	8	4,1
	Köy	12	6,1
Medeni durum	Evli	65	33
	Evli değil	132	67
Cinsel aktif olma yaşı	Belirtmek istemeyen	20	10,2
	15-20 yaş	76	38,6
	21-25 yaş	10	5,1
	26-30 yaş	24	12,2
	31-35 yaş	6	3
	35 ve üzeri	2	1
Doğum sayısı	0	45	22,8
	1-2	110	55,8
	3-4	35	17,8
	4 ve üzeri	7	3,6
Doğum şekli	Yok	45	22,8
	Vajinal doğum	59	29,9
	Sezaryen doğum	79	40,1
	Vajinal ve sezaryen doğum	14	7,1
Sigara kullanımı	Var	115	58,3
	Yok	82	41,7

HPV aşısı ve HPV aşısına yaklaşımlarını değerlendirmek için ise aşı hakkında bilgilerinin olup olmadığı, rahim ağzı kanseri ile ilişkisini bilip bilmedikleri, aşının koruyucu etkisi hakkında ne düşündükleri, kendileri ve varsa kızları dahil her kadının aşı yaptırıp yaptırmaması konusundaki düşünceleri ve HPV aşısı hakkındaki endişeleri soruldu.

Çalışma için etik kurul komitesinden onay alınmıştır (No: 2018/24-03).

Araştırmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, verilerin kodlanması ve istatistiksel analizleri için SPSS (IBM)-Windows 23.0 programı kullanılmıştır. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Hastaların yaş ortalamaları $38,60 \pm 8,78$ idi. Hastaların eğitim durumu, doğum yeri ve evlilik durumu ile ilgili bilgiler Tablo-1'de verilmiştir (Tablo 1).

Kronik hastalık varlığı değerlendirmesinde hastaların %72,6'sında kronik hastalık olduğu, %27,4'ünde ise kronik hastalık olmadığı saptanmıştır. Hastaların %55,3'ünün ailesinde birinci derece akrabalarında kanser vakası olduğu, %44,7'sinde ise olmadığı bulunmuştur. Çalışmada hastaların %58,5'inin sigara kullandığı, 41,5'inin ise sigara kullanmadığı bulunmuştur. Sigara kullanım süresi değerlendirildiğinde ise en yüksek oran %17,8 ile 10-20 yıl arası, en düşük oran ise %3 ile 0-1 yıl arası olarak saptanmıştır. Hastaların korunma yöntemleri, smear takibi yaptırıp yaptırmadıkları ve kanser korkusu yaşayıp yaşamadıkları ile ilgili bilgileri Tablo-2'de verilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Hastaların korunma yöntemleri, smear takibi yaptırıp yaptırmadıkları ve kanser korkusu değerlendirmeleri ile ilgili bilgiler.

		n	%
Korunma yöntemi	Kullanmıyor	92	46,7
	Cevap vermek istemiyor	8	4,2
	Kondom	41	20,8
	Doğum kontrol ilacı	11	5,6
	Rahim içi araç	19	9,6
	Geleneksel yöntemler	16	8,1
	Tüp ligasyonu	3	1,5
	Diğer*	3	1,5
	Birkaç yöntem birlikte	4	2
Düzenli smear taraması	Yaptırıyor	96	48,7
	Yaptırmıyor	101	51,3
Kanser korkusu (0-10 puan arası değerlendirme)	0	12	6,1
	2	9	4,6
	4	21	10,7
	6	32	16,2
	8	42	21,3
	10	81	41,1

* spermisit, vazektomi.

Hastaların HPV ile ilgili bilgi düzeyleri Tablo 3'te verilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Hastaların HPV ile ilgili bilgi düzeyleri.

		n	%
Daha önce HPV taraması yaptır-dınız mı?	Evet	111	56,3
	Hayır	86	43,7
HPV hakkında önceden bilgin vardı	Evet	140	71,1
	Hayır	57	28,9
HPV pozitifliği sonrası HPV hakkında bilgi edindim	Evet	34	17,3
	Hayır	163	82,7
HPV ile ilgili bilgi edinme kaynağı	Hekim	99	41,3
	Eczacı	22	9,1
	İnternet	74	30,8
	Televizyon	21	8,8
	Dergi/broşür	24	10

HPV aşısı ile ilgili bilgi düzeyleri ile HPV aşısına yaklaşımları ise Tablo 4'te verilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4: Hastaların HPV aşısı ile ilgili bilgi düzeyleri ile HPV aşısına yaklaşımları.

		n	%
HPV aşısı hakkında bilgin var.	Evet	112	56,9
	Hayır	85	43,1
HPV'nin birçok alt tipi olduğunu ve bunların bazı-larının rahim ağzı kanseri ile ilişkili tipler olduğunu biliyorum.	Evet	43	21,8
	Hayır	154	78,2
Aşı yaptırsam HPV tipleri ile olabilecek enfeksiyon-ları aşının önleyebileceğini düşünüyorum.	Evet	75	38,3
	Hayır	122	61,7
HPV taraması yaptırmadan önce aşının yüksek koruyuculuğu hakkında bilgin vardı.	Evet	45	22,8
	Hayır	152	77,2
HPV ve aşısı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.	Evet	53	26,9
	Hayır	144	73,1
Sizce her kadın HPV aşısı yaptırmalı mı?	Evet	26	13,2
	Hayır	171	86,8
HPV aşısı hakkında en büyük endişem	Aşının yan etkileri olduğunu düşünüyorum	46	21,2
	Aşının etkili olmayacağını düşünüyorum	38	17,5
	Aşının pahalı olduğunu düşünüyorum	41	18,9
	Aşının kanser yapabileceğini düşünüyorum	4	1,8
	Aşı hakkında hekimler arasında bir fikir birliği olmadığını düşünüyorum.	88	40,6
HPV aşısı olmayı düşünüyor musunuz?	Evet	27	13,7
	Hayır	170	86,3
Kızınız varsa/ileride olursa HPV'ye karşı aşılatmayı düşünür müsünüz?	Evet	27	13,7
	Hayır	170	86,3

HPV, aşı ve HPV aşısına kişilerin bakış açısının, demografik veriler ile ilişkisi Tablo-5'te verilmiştir (Tablo 5). HPV aşısı hakkında bilgin var diyenlerin çoğunluğu (%33) ilkokul mezunu olup, bilgisi olmayanların çoğunluğu (%51,8) ise üniversite ve üzeri mezundur. HPV aşısı hakkında bilgin var sorusu ile eğitim durumu arasında istatistiksel anlamda farklılık bulunmuştur (p=0,000). Her kadın HPV aşısı yaptırmalı ile eğitim durumu arasında da yüksek oranda anlamlılık saptanmıştır (p=0,003) (Tablo 5).

Tablo 5: HPV aşısı hakkındaki bilgi düzeyi ve aşıya yaklaşımın eğitim durumu ile ilişkisi.

		HPV hakkında önceden bilgin vardı		HPV aşısı hakkında bilgin var		Her kadın HPV aşısı yaptırmalı	
		Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Eğitim durumu	Okur yazar değil	6	0	5	1	3	3
		(4,3)		(4,5)	(1,2)	(11,5)	(1,8)
	İlkokul	36	11	37	10	4	42
		(25,7)	(19,3)	(33)	(11,8)	(15,4)	(24,6)
	Ortaokul	15	8	15	8	3	20
		(10,7)	(14)	(13,4)	(9,4)	(11,5)	(11,7)
	Lise	41	15	34	22	14	42
(29,3)		(26,3)	(30,4)	(25,9)	(53,8)	(24,6)	
Üniv. ve üzeri	42	23	21	44	2	64	
	(30)	(40,4)	(18,8)	(51,8)	(7,7)	(37,4)	
p	0,291		0,000*		0,003*		
Evli misiniz?	Evet	46	19	30	35	5	60
		(32,9)	(33,3)	(26,8)	(41,2)	(19,2)	(35,1)
	Hayır	38	38	82	82	21	111
		(67,1)	(66,7)	(73,2)	(58,8)	(80,8)	(64,9)
p	0,949		0,033*		0,209		
Sigara kullanımı	Evet	89	26	67	48	16	99
		(63,6)	(45,6)	(59,8)	(56,5)	(61,5)	(57,9)
	Hayır	51	31	45	37	10	72
		(36,4)	(54,4)	(40,2)	(43,5)	(38,5)	(42,1)
p	0,026*		0,477		0,092		
Ailede kanser hikayesi	Evet	75	34	54	55	12	97
		(53,6)	(59,6)	(48,2)	(64,7)	(46,2)	(56,7)
	Hayır	65	23	58	30	14	74
		(46,4)	(40,4)	(51,8)	(35,3)	(53,8)	(43,3)
p	0,437		0,021*		0,41		
Düzenli smear taraması yaptırma	Evet	78	18	59	37	18	78
		(55,7)	(31,6)	(52,7)	(43,5)	(69,2)	(45,6)
	Hayır	62	39	53	48	8	93
		(44,3)	(68,4)	(47,3)	(56,5)	(30,8)	(54,4)
p	0,001*		0,19		0,054		

* p<0.05.

TARTIŞMA

Çalışmamızda hastaların genel olarak üniversite mezunu, ilde yaşayan ve evli olmadığı bulunmuştur. Hastaların yaş ortalamaları $38,60 \pm 8,78$ olarak bulunmuştur. Çalışmamızda sigara içme oranı %58,3 bulunmuştur. Bu oran HPV ve sigara birlikteliği ile uyumludur. HPV prevalansının araştırıldığı bir çalışmada, sigara kullanan kadınlarda HPV pozitif oranı %67,9 sigara kullanmayan kadınlarda %27,3 olarak bulunmuş ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır [4]. Çalışmada hastaların %46,7'sinin hiçbir korunma yöntemi kullanmadığı, en çok kullanılan yöntemin ise prezervatif olduğu bulunmuştur. Görkem ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ise popülasyonun %16,7'sinin hiçbir doğum kontrol yöntemi uygulamadığı, %6,3'nün geri çekme yöntemi ile %2,1'inin oral kontraseptif hap ile %20,3'nün rahim içi araç ile %20,3'nün kondom ile %7,3'nün tubal ligasyon ile %0,5'nin depo progesteron enjeksiyon ile korundukları bildirilmiştir [5]. Çalışmamız hastaların korunma yöntemi olarak tercih ettiği en popüler seçenek olan prezervatifin (%20,8) HPV bulaşını literatürde vurgulandığı üzere azaltsa da yok etmediğine işaret eder. Yaptığımız çalışmada hastaların %47,7'si düzenli smear yaptırdığını, %51,3'ü ise yaptırmadığını belirtmiştir. Çalışmadaki hastalar kotest sonucu ile üst merkeze refere edilen hastalar olduğundan smear hakkında bilgi sahibi olup olmama konusunda çalışmamız toplumun genelini yansıtamaz. Akça ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ise HPV'yi duyma sıklığı %91,7, HPV aşısını duyma sıklığı %85,4'dür [6].

Çalışmamızda ise hastaların %71,1'inin HPV ile ilgili önceden bilgisi olduğu saptadık. Ayrıca HPV pozitifliği sonrası HPV hakkında bilgi edinenlerin oranı %17,3 olarak bulunmuştur. Bu oranda düşünülecek olursa HPV ile ilgili bilgi düzeyi Akça'nın çalışmasına yakın düzeyde tespit edilmiştir. Her iki çalışmada da HPV öğrenme kaynakları televizyon, dergi ve gazete olarak belirtilmiştir. Çalışmamıza HPV'si pozitif olan bireyler alındığından ya da başka bir bakış açısıyla çalışma genel popülasyon üzerine yapılmadığından HPV ile ilgili bilgisi olan hastaların oranı daha yüksek beklenirdi. Yine biz HPV ile ilgili bilgiyi hastaların %41,3'nin hekimden, %30,8'inin internetten edindiği saptadık. Bu durum hekime ulaşma konusunda günümüzdeki imkanların daha fazla olması ve internet kullanımının son dönemde ciddi artışı ile izah edilebilir. Bir çalışmada katılımcıların %86,5'i HPV aşısı ile ilgili önceden bilgi sahibi olarak tespit edilmiştir [5]. Yaptığımız çalışmada HPV aşısı hakkında hastaların sadece %56,9'unu bilgi sahibi olduğu, HPV'nin birçok alt tipi olduğunu ve bunların bazılarının rahim ağzı kanseri ile ilişkili tipler olduğunu bilenlerin oranı ise %21,8 olarak bulunmuştur. Bu durum HPV aşısının hala ulusal aşılama programımız kapsamında olmayışı ile ilgili olabilir. HPV taraması yaptırmadan önce aşının yüksek koruyuculuğu hakkında hastaların %22,8'inin bilgisi olduğu ortaya konulmuştur. Hastaların sadece 53'ü (%26,9) HPV aşısı ve HPV hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünüyordu. HPV hakkında önceden bilgisi

olan 140 hasta ve aşı hakkında fikir sahibi olan 112 hastaya rağmen sadece 53 hastanın yeterli düzeyde bilgi sahibi olduğuna inanıyor olması dikkat çekicidir. Aşı hakkında bilgi sahibi olduğunu belirten hastaların oranının %56,9 olmasına rağmen, aşının yüksek koruyuculuğu olduğunu düşünen hastaların %22,8 olması da dikkat çekicidir. Hastaların büyük bir çoğunluğu (%61,7) aşı yaptırmamanın, aşının içerdiği HPV tipleri ile olabilecek enfeksiyonu önleyebileceğini düşünmüyordu. Hastalar daha yüksek oranda HPV aşısının koruyuculuğu konusunda yanlış seçeneği işaretlemiş ve hastaların HPV aşısı hakkında bilgi karmaşası içerisinde olduğu aşikardır. Bir çalışmada HPV aşısı hakkında bilgi eksikliği, aşıya güvenin tam olmayışı ve aşılamanın çoklu dozda olması da yaygınlaşmaya olumsuz katkı sağlamakta diye vurgulanmıştır [7]. Yine başka bir çalışmada HPV aşısının ücretli olma durumu aşılamanın yaygınlaşmasını engelleyen önemli nedenlerden biri olarak bildirilmiştir [8]. Çalışmada hastalara her kadın HPV aşısı yaptırmalı mı diye sorulduğunda %86,8 oranda hayır cevabı alınmıştır. Literatüre benzer olarak aşının yan etkilerinin olması endişesi, aşının etkili olmadığı ve aşının pahalı olduğu düşüncesinin de aşı yaptırmama nedenleri arasında olduğu bulunmuştur [7]. Çalışmamızda genel olarak aşı yaptırmama nedenleri arasında %40,6 oranında hekimler arasında bir fikir birliği olmadığı görüşü ilk sırada yer almıştır. Bu hekimler arasında aşı tartışmalarının hastaları fazlasıyla etkilediği fikrini verebileceği gibi, gerçekten aşı karşıtı bu kadar fazla hekim olup olmadığı da bir araştırma konusu olabilir. İter ve arkadaşları 2010 yılında yaptığı çalışmada Türk kadınlarının kızları için HPV aşısını kabul etme oranlarının yüksek olduğu bulmuştur [9]. Literatür çalışmasında katılımcı sağlık personelinin %74,5'inin kızları için HPV aşısını yaptırmayı tercih ettiği tespit edilmiştir [5]. Çalışmamızda ise literatüre ters olarak hastaların %86,3'ünün kızlarını aşılatmayı düşünmedikleri görülmüştür. İncelenen çeşitli sosyodemografik değişkenler arasında yaş ve eğitim durumu farkındalık ile ilişkilendirilmiştir. Daha önce yapılan çok sayıda çalışma, eğitim düzeyleri ile HPV farkındalık puanları arasında güçlü ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur [10, 11]. Bizim çalışmamızda HPV hakkında önceden bilgisi olan katılımcıların 41 (%29,3)'i lise, 42 (%30,0)'si ise üniversite mezunudur. HPV hakkında önceden bilgisi olmayan katılımcıların ise 15 (%26,3)'i lise ve 23 (40,4)'ü üniversite mezunudur. Eğitim durumu ve HPV hakkında önceden bilgi sahibi olmaları arasında istatistiksel bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,291$). Bu durum literatür ile uyumsuzdur. HPV aşısı hakkında bilgi varlığı ile medeni durum arasında anlamlılık vardır. Evli olmayan hastalar evlilere göre aşı hakkında daha fazla ve istatistiksel olarak anlamlı oranda bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Başka bir çalışmada ise çalışmaya katılan evli olan hemşirelerin HPV enfeksiyonu ve HPV aşısı bilgi puan ortalamalarının bekar olanlara göre yüksek bulunmuştur [6]. Ayrıca ailede kanser varlığı ile HPV aşısı hakkında bilgi varlığı arasında da istatistiksel anlamlılık bulunmuştur. Sigara kullanımı ve HPV hakkında önceden bilgi varlığı arasında istatistiksel farklılık bulunmuştur. Sigara kullanan

kişiler veri toplama formlarımızda HPV hakkında daha çok bilgi sahibi olduklarını beyan etmişlerdir. HPV pozitifliği sonrası özellikle bu popülasyonda sigara bırakma oranları bir çalışma konusu olabilir. Düzenli smear ve HPV hakkında önceden bilgi varlığı arasında yüksek oranda ilişki bulunmuştur. Bu bağlantı günümüzde özellikle aile sağlığı ve toplum sağlığı merkezlerinde yapılan kotest sayesinde kuşkusuz ileride daha net ortaya çıkacaktır.

SONUÇ

Sonuç olarak, HPV testi pozitif olan hastaların eğitim düzeyine bakılmaksızın bu virüs hakkında bilgi sahibi oldukları ancak HPV aşısına karşı bir ön yargı olduğu düşünülmektedir. Çalışmanın örnekleminin dar olması daha etkin ve kullanılabilir verilerin elde edilmesini etkilemiştir. Yapılacak olan çalışmaların toplumun tümünü yansıtan daha fazla sayıda hasta ile yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Aydoğan S, Yazgan A, Taş EE, Gözalan A, Yavuz AF, Açıkgöz ZC. The presence and distribution of high-risk HPV types in simultaneous cervical cytology samples. *Turk Hij Den Biyol Derg.* 2018;75(1):13-20.
2. Koutsky, L. Epidemiology of genital human papillomavirus infection. *Am J Med.* 1997;102(5):3-8.
3. Burk RD, Kelly P, Feldman J, et al. Declining prevalence of cervicovaginal human papillomavirus infection with age is independent of other risk factors. *Sex Transm Dis.* 1996;23(4):333-41.
4. Esposito S, Bosis S, Pelucchi C, et al. Pediatrician knowledge and attitudes regarding human papillomavirus disease and its prevention. *Vaccine.* 2007;25(35):6437-6446.
5. Görkem Ü, Toğrul C, İnal HA, Salman-Özgü B, Güngör T. Üniversite hastanesinde çalışan yardımcı sağlık personelinin Human Papilloma Virüs ve aşısı hakkında bilgi düzeyleri ve tutumları. *Turk Hij Den Biyol Derg.* 2015;72(4):303-310.
6. Akça S, Selen F, Büyükgönenç L. Hemşirelerin Human Papilloma Virüs (HPV) Enfeksiyonu ve HPV Aşısı Hakkındaki Bilgi Düzeyleri: Eğitim ve Araştırma Hastanesi Örneği. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma.* 2016;13(2),116-121.
7. Leddy MA, Anderson BL, Gall S, Schulkin J. Obstetrician-gynecologists and the HPV vaccine: practice patterns, beliefs, and knowledge. *J Pediatr Adolesc Gynecol.* 2009;22(4):239-246.
8. Dursun P, Altuntas B, Kuscu E, Ayhan A. Women's knowledge about human papillomavirus and their acceptance of HPV vaccine. *Aust N Z J Obstet Gynaecol.* 2009;49(2):202-206.
9. Ilter E, Celik A, Haliloglu B, et al. Women's knowledge of Pap smear test and human papillomavirus: acceptance of HPV vaccination to themselves and their daughters in an Islamic society. *Int J Gynecol Cancer.* 2010;20(6):1058-1062.

10. Ozan H. Kadın hastalıkları ve doğum polikliniğine başvuran hastaların human papillomavirus ve HPV aşısı hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi.* 2011;37(3):145-148.

11. Marlow LAV, Waller J, Wardle J. Public awareness that HPV is a risk factor for cervical cancer. *Br J Cancer.* 2007;97(5):691.